

Danmark

Kirkeligt Landsforbund. En Resolution om den højere Skoleundervisning. Kirkeligt Landsforbunds Udvalg var den 15. Jan. samlet i København, og vedtog enstemmigt følgende Udtalelse:

Kirkeligt Landsforbund anerkender Tilstedeværelsen af en Rødstilstand for den højere Skole i København og Nævedigheden af, at der paa en eller anden Maade raades Våd paa denne Rødstilstand. Men da det forelagte Forslag til Lov angaaende den højere Undervisning i Københavns, Frederiksbergs og Gentoftes Kommuner faktisk vil faa indgribende Følger for den fremtidige Udvikling af hele vort Skolevæsen, maa Kirkeligt Landsforbund udtale, at der ved en eventuel Lovgivning paa Skolens Omraade bør tilføres alle faadanne Privatskoler i Bort Land, hvis Undervisning staar Maal med den tilsvarende Undervisning i den offentlige Skole, et ved Lov fastsat Tilskud, som er tilstrækkeligt til, at de kan bøde deres Lærere de samme Raar som Lærere med den samme Uddannelse ved de offentlige Skoler, og til at Forældrene med Henblik til Skolepenge ikke bliver i væsentlig Grad ringere stillet end Forældre ved de offentlige Skoler. Kun paa denne Maade vil en fri, kristen Skole i Fremtiden faa taalelige Eksistensvilkår, baade indenfor Folkeskolens og den højere Skoles Omraade.

Denne Udtalelse vil blive tilføjet Formændene for de politiske Partier.

Høvel Seminarium. Under 11. Januar 1918 har Undervisningsministeriet tillagt Høvel Seminarium fornyet Anerkendelse med Seminarieforsøger Oscar Peterfen som Forsøger i Henhold til Lov af 30. Marts 1894 § 7, som bevirker til at indstille Seminariets Elev til og at afholde den afsluttende Prøve for Lærere og Lærere i Folkeskolen. Denne Anerkendelse vedvarer til 1924.

Det er tredje Gang, Høvel Seminarium faar Statens Anerkendelse med Oscar Peterfen som Forsøger. Han har nu i 17 Aar virket ved Seminarier. Desuden er der fast knyttet til Seminariet en øst Lærerstab. Seminariet har i mange Aar, og saa i disse vanskelige Aar, staet som et af Landets største Seminarier.

Arbejdsløsheden i Aarhus. Den almindelige Arbejdsløshed har, som det var at vente, i høj Grad berørt Aarhus, hvor den allerførste Del af Befolkningen ernærer sig ved deres Hænders Arbejde. For Tiden (16. Jan.) er 4000 Mennesker uden Arbejde i Byen. De er altsaa ude af Stand til at fortjene det nødvendige til deres og deres Familiers Underhold, men er henbit til at leve af den Gælp, det offentlige giver. Der er imidlertid stor Utilfredshed blandt dem med den Gælp, de faar, og Maaden, hvorpaa den ydes. De har derfor valgt et saakaldt „12-Mands-Udvalg“ til at varetage deres Interesse over for Autoriteterne.

Fra Vestkysten. Fugletræk langs Vestkysten. Bøbbjerg, 12. Januar. Der er nu Tegn til streng Vinter; thi i disse Dage ses et mægtigt Fugletræk langs Vestkysten. Det er de vilde Fugle, der nu trækker efter aabent Vand ved Thyborøn. Det er særlig Gæs, Vender og de hvide Swaner. De sidste letter fra Nishum Fjord, hvorover Fien har lagt sin faste Bro. Swanernes Flugt høres som et Sus gennem Luften. Under tiden flyver de ganske nær Jorden. De vilde Fugles Flugt langs Kysten er et imponerende Sæue.

Med den strenge Vinter kan det nu betragtes som sikkert, at

Kystfiskeriet med de smaa Vaade er sluttet, da Skallerne nu gaar saa langt i Vest, at man ikke i de smaa Motorbaade kan naa ud til dem. Tiden er nu inde til det egentlige Vinterfiskeri i Nordhøjen, som tidligere Aar er drevet af de store, søgaaende Fartøjer fra Lemvig og Thyborøn. I denne Vinter vil dette Fiskeri næppe bli-

ve drevet, da de store Vaade er lagt op. **Thyborøns Havn** ligger nogle enkelte og de andre i Lemvig. Men trods Lammelse af Fiskeriet spores dog de store Virksomheder ude ved Havnen. I denne Tid lægges faaledes Statstelefonen herud, og der er allerede tegnet 11 Abonnenter. Desuden er der Udflugt til, at Havnen og dens Omraade ogsaa vil blive forsynet med elektrisk Lys og Kraft, leveret fra Høstspændingsværket i Thy. Ledninger og Kabler over Kanalen anlæes til en Udgift af ca. 70,000.

Stor Foderleverance. Paa Vestkystegnen foregaar i denne Tid en livlig Handel med Galmfoder, der sælges til høje Priser. En enkelt Gaardejer har solgt Palm til 17 Døse Pundet. Hvor store Leverancerne er, vil ses af, at i denne Uge er der fra en større Gaard Vest for Lemvig leveret ikke mindre end 10 Bogaladninger Galm.

De islandske Kul. Det dansk-islandske Selskab, der søger udnyttet de islandske Kulminer i Staafjeld, har, efter hvad „Ar. Dgbl.“ erfarer, modtaget forskellige ret lovende Rapporter fra Ingeniørerne, som har arbejdet med Fortagendet. Der vil blive afholdt et Besynelsesmøde, hvor de videre Planer om Skullens Udnyttelse skal behandles.

Stor Ejendomsalg. Ved Sagfører, cand. jur. With. Peterfen er Ejendommen Alhambra, Frederiksberg Alle Nr. 42 A og 42 B samt Alhambravej 1 og 3, af et Konsortium, repræsenteret af Ingeniør A. Pootzold, købt af Direktør, Godssejer G. A. Grinewsky m. fl. for 910,000 Kr.

Ejendomsalg. Fabrikant P. Christensen, Sællerup, og Møller Dueholm, København, har af Vagtermester Jensen, København, købt Ejendommen „Sophienlyst“ ved Søllingør med 69 Dø. Land, Besætning og Inventar for 109,000 Kr. Gaarden har tidligere tilhørt Baron Løvenskjold.

Georg Brandes: „Verdenskrigen“. 4. rettede og stærkt forøgede Udgave. Kbhv. 1917. (Gyldend.) Bogen er en Række Bladartikler — et enkelt Foredrag fraregnet — og som Følge deraf virker den trækkende paa Læseren, med mindre denne tager den i Smaapartier. Noget anden Sammenhæng mellem de forskellige Artikler, end at de alle bevæger sig om Krigen, er der nemlig ikke.

Fors. gør en Mængde træffende Bemærkninger og kommer ofte til indlysende rigtige Resultater, og aligevel vil sikkert de fleste føle sig frastødt af Bogen. Fors. for nemlig paa alt og alle ovenfor nedad. Hans Standpunkt er langt oftere Foragtens end den dybe Medfølelses.

„Nicholas Zickley“ skriver Charles Dickens: „Man vil som oftest finde, at de, som plejer at spotte den menneskelige Natur og lade, som om de foragter den, hører til dens mindste behagelige Eksemplarer.“ Det er muligt, at Dickens har Uret; men der er ingen Tvivl om, at de fleste vil give ham Ret.

De nye Jndstid i Bogen er i Land og Tone ikke forskellige fra de gamle. Nogle af dem er endog snarest endnu mere bitre. Bogens Slutningsord om, at „der kun behøvedes en Snes Middelmaadigheder, anbragte paa rette Sted som Minister, Præsidenter og Fyrster i Europa til at styrte to eller tre hundrede Millioner Mennesker i en Agrund af Ulykke“, har fremkaldt Protest, ikke blot paa Papiret, men i Livet; thi „Middelmaadighederne“ er blevet afløst af andre, og disse andre gør alle deres Bedste for at holde Krigen vedlige, men ingen stærkere end Forsfatterens forhenværende Ben Clemenceau, hvem Fors. næppe kan falde en „Middelmaadighed“ uden at stemple sig selv.

ago i „Ar. Dgbl.“ **Brændsel til de arbejdsløse.** Repræsentantskabet for Arbejdernes Fællesorganisations Brændselsforretning har besluttet at tildele enhver arbejdsløs i København og Frederiksberg, som tidligere Aar er drevet af de store, søgaaende Fartøjer fra Lemvig og Thyborøn. I denne Vinter vil dette Fiskeri næppe bli-

ve drevet, da de store Vaade er lagt op. **Thyborøns Havn** ligger nogle enkelte og de andre i Lemvig. Men trods Lammelse af Fiskeriet spores dog de store Virksomheder ude ved Havnen. I denne Tid lægges faaledes Statstelefonen herud, og der er allerede tegnet 11 Abonnenter. Desuden er der Udflugt til, at Havnen og dens Omraade ogsaa vil blive forsynet med elektrisk Lys og Kraft, leveret fra Høstspændingsværket i Thy. Ledninger og Kabler over Kanalen anlæes til en Udgift af ca. 70,000.

Stor Foderleverance. Paa Vestkystegnen foregaar i denne Tid en livlig Handel med Galmfoder, der sælges til høje Priser. En enkelt Gaardejer har solgt Palm til 17 Døse Pundet. Hvor store Leverancerne er, vil ses af, at i denne Uge er der fra en større Gaard Vest for Lemvig leveret ikke mindre end 10 Bogaladninger Galm.

De islandske Kul. Det dansk-islandske Selskab, der søger udnyttet de islandske Kulminer i Staafjeld, har, efter hvad „Ar. Dgbl.“ erfarer, modtaget forskellige ret lovende Rapporter fra Ingeniørerne, som har arbejdet med Fortagendet. Der vil blive afholdt et Besynelsesmøde, hvor de videre Planer om Skullens Udnyttelse skal behandles.

Stor Ejendomsalg. Ved Sagfører, cand. jur. With. Peterfen er Ejendommen Alhambra, Frederiksberg Alle Nr. 42 A og 42 B samt Alhambravej 1 og 3, af et Konsortium, repræsenteret af Ingeniør A. Pootzold, købt af Direktør, Godssejer G. A. Grinewsky m. fl. for 910,000 Kr.

Ejendomsalg. Fabrikant P. Christensen, Sællerup, og Møller Dueholm, København, har af Vagtermester Jensen, København, købt Ejendommen „Sophienlyst“ ved Søllingør med 69 Dø. Land, Besætning og Inventar for 109,000 Kr. Gaarden har tidligere tilhørt Baron Løvenskjold.

Georg Brandes: „Verdenskrigen“. 4. rettede og stærkt forøgede Udgave. Kbhv. 1917. (Gyldend.) Bogen er en Række Bladartikler — et enkelt Foredrag fraregnet — og som Følge deraf virker den trækkende paa Læseren, med mindre denne tager den i Smaapartier. Noget anden Sammenhæng mellem de forskellige Artikler, end at de alle bevæger sig om Krigen, er der nemlig ikke.

Fors. gør en Mængde træffende Bemærkninger og kommer ofte til indlysende rigtige Resultater, og aligevel vil sikkert de fleste føle sig frastødt af Bogen. Fors. for nemlig paa alt og alle ovenfor nedad. Hans Standpunkt er langt oftere Foragtens end den dybe Medfølelses.

„Nicholas Zickley“ skriver Charles Dickens: „Man vil som oftest finde, at de, som plejer at spotte den menneskelige Natur og lade, som om de foragter den, hører til dens mindste behagelige Eksemplarer.“ Det er muligt, at Dickens har Uret; men der er ingen Tvivl om, at de fleste vil give ham Ret.

De nye Jndstid i Bogen er i Land og Tone ikke forskellige fra de gamle. Nogle af dem er endog snarest endnu mere bitre. Bogens Slutningsord om, at „der kun behøvedes en Snes Middelmaadigheder, anbragte paa rette Sted som Minister, Præsidenter og Fyrster i Europa til at styrte to eller tre hundrede Millioner Mennesker i en Agrund af Ulykke“, har fremkaldt Protest, ikke blot paa Papiret, men i Livet; thi „Middelmaadighederne“ er blevet afløst af andre, og disse andre gør alle deres Bedste for at holde Krigen vedlige, men ingen stærkere end Forsfatterens forhenværende Ben Clemenceau, hvem Fors. næppe kan falde en „Middelmaadighed“ uden at stemple sig selv.

ago i „Ar. Dgbl.“ **Brændsel til de arbejdsløse.** Repræsentantskabet for Arbejdernes Fællesorganisations Brændselsforretning har besluttet at tildele enhver arbejdsløs i København og Frederiksberg, som tidligere Aar er drevet af de store, søgaaende Fartøjer fra Lemvig og Thyborøn. I denne Vinter vil dette Fiskeri næppe bli-

ve drevet, da de store Vaade er lagt op. **Thyborøns Havn** ligger nogle enkelte og de andre i Lemvig. Men trods Lammelse af Fiskeriet spores dog de store Virksomheder ude ved Havnen. I denne Tid lægges faaledes Statstelefonen herud, og der er allerede tegnet 11 Abonnenter. Desuden er der Udflugt til, at Havnen og dens Omraade ogsaa vil blive forsynet med elektrisk Lys og Kraft, leveret fra Høstspændingsværket i Thy. Ledninger og Kabler over Kanalen anlæes til en Udgift af ca. 70,000.

Stor Foderleverance. Paa Vestkystegnen foregaar i denne Tid en livlig Handel med Galmfoder, der sælges til høje Priser. En enkelt Gaardejer har solgt Palm til 17 Døse Pundet. Hvor store Leverancerne er, vil ses af, at i denne Uge er der fra en større Gaard Vest for Lemvig leveret ikke mindre end 10 Bogaladninger Galm.

De islandske Kul. Det dansk-islandske Selskab, der søger udnyttet de islandske Kulminer i Staafjeld, har, efter hvad „Ar. Dgbl.“ erfarer, modtaget forskellige ret lovende Rapporter fra Ingeniørerne, som har arbejdet med Fortagendet. Der vil blive afholdt et Besynelsesmøde, hvor de videre Planer om Skullens Udnyttelse skal behandles.

Død efter et Nottebid. Amtsrådsmedlem, Vagtermester Sandman i Nørhøj ved Raskov blev ifl. „Fyns Tid.“ forleden indlagt paa Sæstebing Sygehus meget alvorlig syg. Hr. Sandmand blev for nogle Dage siden, medens han sov, bidt af en Notte, og det resulterede i, at der gik Blodforgiftning i hele Legemet. Nu meddeler Bladet, at Hr. Sandmand er død.

Over 41,000 arbejdsløse. Sidste Uge, skrives der 14. Jan., bragte en Stigning i Antallet af Arbejdsløse paa ca. 3200 mod 5000 i forrige Uge. København har nu 18,400 arbejdsløse — 700 flere end sidste Uge — og i Provinsierne er der 22,700 eller ialt i hele Landet ca. 41,400 arbejdsløse.

Dødsfald. Materialist C. B. Mende, som i mange Aar har drevet en meget betydelig Materialhandel i Strømprijsengade, er den 27. Jan. afgaaet ved Døden i sit hjem i Sællerup, 75 Aar gl.

— Forh. Urmager i Ddenje J. Chr. Nielsen er afgaaet ved Døden over 94 Aar gl.

— Assistent i Indenrigsministeriet, Kammerjunker Henrik Stampe Valeur er afgaaet ved Døden af Lungebetændelse, 37 Aar gl. Af døde var Søn af Birkedommer Valeur.

— Fuldmægtig i Finansministeriet Anton Wulff er afgaaet ved Døden efter nogen Tids Sygdom, godt 50 Aar gl.

Stor Ejendomsalg i København. Gross. Jørgensen har solgt Ejendommen, Nyhavn 43, til Gross. Axel Peterfen for 340,000 Kr.

— Fabrikanten Beauvais har solgt St. Kongensgade 106 for 253,000 Kr.

— Gross. S. Cogholt har solgt Dr. Dværggade 8 til Gross. Aage Sørensen for 205,000 Kr.

— Gross. Morfins Dødsbo har solgt Skibmagergade 23 til Guldsmied Louis Sahn for 133,000 Kr.

— Arkitekt Jinn har solgt Sjørneejendommen, Nørrebro, og Lørdagsvej 9, til Direktør J. Christensen for 106,000 Kr.

Fra Bornholms Cementindustri. Det er et ejendommeligt Tidens Tegns, skriver Dø i „Ar. Dgbl.“, at der paa mange Omraader finder en udpræget retrograd Bevægelse Sted — man vender tilbage til fjundne Tiders forladte Skik og Brug, og Brugsens stand, som for 3 Aar siden blev betragtede som Museumsobjekter, er nu kommet til Være og Verdighed. Bore Bedste forældres Bedvis har i indeværende Tid oplevet en Renæssance paa mere end eet Felt, og efterhaanden, som Hofadens Læner færes fastere af Bestmagterne, faar nævnte retrograde Bevægelse Fort. Nu er Tran et almindeligt Belysningsmiddel paa Landet — men hvem vilde tænkt sig det før Krigen Udbrud? Gaandkærnen er taget frem fra Loftet adskillige Steder, endog Løstivirning af Nælder er godt i Gang, efter at denne Gødning har forsvundet i hundredaarig Svund — og saa fremdeles.

I tidligere Artikler fra Bornholm er omtalt, hvorledes man er vendt tilbage til Brydning af de herværende Kuller. For Næstfikket er atter en ny Virksomhed i sin Vorden, Cementindustrien; ogsaa dette er en Tilbagevenden til Fortiden, for saa vidt der tidligere har fundet en ikke ringe Cementbrænding Sted paa Zen; denne standse blev henimod Slutningen af forrige Aarhundrede; der var da 6 smaa Bærfere i Gang herovre foruden et større Cementbrænderi i København, som i 1880 forarbejdede 400 Tons bornholmsk Cement. Cementen ude en lang Tid en ikke ringe Anseelse blandt Teknikerne. Konkurrencen med Portland-Cementen blev selvfølgelig dog for haard, og den bornholmske Cement gik ud af Mode — for muligvis atter at vise sig nu, da Tidernes Ångst har gjort Portland-Cementen til en skæbne og særdeles kostbar Vare.

Merede i 1763 omtaler Biskop Erik Pontoppidan denne bornholmske Cementindustri i „Danstæren“. „Må den bornholmske Grund, som ved sin Afvæksling foretiller snart det flade Danemærk, snart det klippefulde Norge, findes adskillige ra-

te og til Dels nyttige Sten-Arter, saasom i Linnens Gade i Næstved Sogn Cementsten, saa edel og god, at Murmesternes Attest bevidner, at den er 10 Procent bedre end den hollandske. Samme Sten findes en dunkelgraa Marmor blandet med Svovel-Ris, som i Polering gør den anseelig. Den føres til Kalkbrænderierne. Til samme Brug anvendes ogsaa Lapis fuillus, Sofstenen, som ogsaa kaldes Stink-Sten, fordi den, ved at gvides, giver en svovelagtig Stank fra sig. Af denne Sort findes i Næstved Sogn hele Klipper og giver den allerbedste Cement. Af den mørke Marmor er de fleste Kirker paa Bornholm bygte, særdeles den store Kirke i Næstved. Byg med alle sine Piller og Svølvbue, skønt man har overtrøstet Stenen med Kalk og betaget den sin bedste Anseelse.“

Den nuværende Cementmangel i Landet har nu bevirket, at Dmærf-Strømprijsengade er bleven rettet mod den bornholmske Cementsten. Denne er en lerkholdig Kalksten, som findes paa nogle faa Lokaliteter paa det sydlige Bornholm — det er samme Stenart, som under Navn af Landskalksten i de senere Aar har vundet en ret stor Udbredelse som Bygningssten, indført fra Zealand og Gotland. Det største Leje paa Bornholm er ret betydeligt, ligger umiddelbart op ad Hovedlandevej, hvorved Transporten let-

tes, ligesom Brydningen kan foregaa uden Vanskelighed, da Stenen kommer frem i selve Jordoverfladen. Det er samme Sted, hvor Brydningen tidligere har fundet Sted; her vil man nu igen begynde. Et Konsortium har dannet sig og har købt Brydningsretten; antagelig vil der i Løbet af Foraaret rejse sig en Cementfabrik ved Brubdet; det gælder jo om snarest muligt at faa Arbejdet i Gang.

Den Cement, som her skal produceres, kan fremstilles adskilligt billigere end Portland-Cementen, da den brændes ved langt lavere Temperatur, ligesom ogsaa Processen simplificeres ved, at det er selve Kalkstienen uden Tilfætning, som sættes i Ovnen, og som efter Brænding og Pulverisering er Cement. Kvaliteten er jo nok ringere end Portland-Cementens, men den befinder Cementens Egenstaber, navnlig da, at den kan hærdne under Vand og egner sig til Støbning.

Store Mængder vil det selvfølgelig aldrig komme til at dreje sig om; men i denne vanskelige Tid, hvor Byggesarbejder rundt om venter paa at komme i Gang, men hindres bl. a. af Cementmangel, vil ogsaa denne Industri kunne faa sin Betydning, bortset fra, at det altid er interessant og opmuntrende at se den private Initiativ tage fat paa og udnytte vore hjemlige Hjelpekilder.

For Liberty and Right. THE SONG OF THE U. S. ARMY. By Carl Neumann. Ovenstaaende betegner intet mere eller mindre end en aldeles glimrende Oversættelse af den bekendte danske Krigssang „Den Gang jeg drog af Sted“ læmpet efter amerikanske Forhold.

Tæt henimod 20,000 Eksemplarer af Sangen er allerede solgt, og den vil utvivlsomt blive solgt i Hundretusindvis. For alle Danske i Amerika maa den have ganske særegen Interesse.

Pris — med Musik — 10 Cts. per Eks. Partipris opgives paa Forlangende. DANISH LUTHERAN PUBLISHING HOUSE, Blair, Nebr.

„The Dragoon“.

En engelsk Udgave af Past. N. P. Madsens bekendte Fortælling „Povl“. Oversat af H. F. Trykt med store nye Typer paa godt Papir og hæftet i smukt og stærkt Omslag. Pris 25 Cents. 6 Eksemplarer for \$1.00. I Kommission hos DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Nebr.

Kristelige Fortællinger.

Følgende Fortællinger udgivet af Kirkelig Forening for Andre Mission i Danmark anbefales til Menigheds- og Ungdomsbiblioteker og andre kristelige Læseforeninger saa vel som til Gæbøgger og privat Brug. De er alle indbundne i komponeret Skriftsbinding. Paa enkelte af Bøgerne er Prisen sat noget lavere end oprindeligt. **Fortroppen.** Fortælling fra Slaveriets Dage i Amerika. Oversat af N. P. Madsen. 281 Sider. \$1.00. **Domitia.** Fortælling fra det gamle Rom af Baring-Gould. 417 Sider. Pris \$1.00. **Han vilde noget.** Fortælling af Wilhelm Dankau. 138 Sider. Pris 60 Cents. **Santo.** Fugletrækfortælling af Elisabeth Francke. 90 Sider 60c. **Sittebarnet.** En Fortælling for unge Bøger. Autoriseret Oversættelse ved Berta Hejberg. 292 Sider. \$1.20. **Kirken i Urskoven.** Fortælling fra Missionsmarken i Afrika, af Mary Zantzen. 196 Sider. \$1.00. **Ved Lygtenes Skin.** Fortællinger for Ungdommen. 214 Sider. Pris \$1.00. **Den undslupne Ronne.** En Selvbibliografi af Margaret Mary Mout. Oversættelsen bearbejdet af Lauritz Peterfen. 162 Sider. 90 Cents. **Høigaards sølv.** Fortælling af Elith Pederfen. 430 Sider. Pris \$1.50. **Pomponia.** Fortælling fra Romerrigets Tid. Paa Dansk ved N. P. Madsen. 305 Sider \$1.00. **Mara.** Fortælling om Balderjerne. Oversat ved N. P. Madsen. 121 Sider. 50 Cents. **Jernbanesituationen.** Kort Træk og Skitser fra Kærligheds- og B. V. 119 Sider. 50 Cents. **Esther.** Fortælling fra Armenien. Oversat af N. P. Madsen. 183 Sider. 90 Cents. Danish Lutheran Publishing House, Blair, Nebr.